

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV
Curs /Curso
2023-2024

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>	Notació II Notación II				
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	6	Curs <i>Curso</i>	2	Semestre <i>Semestre</i>	Anual
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> bàsica, específica, optativa <i>básica, específica, optativa</i>	Específica	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>			Castellano/ Valencià
Matèria <i>Materia</i>	Notació, transcripció i interpretació de documents <i>Notación, transcripción e interpretación de documentos</i>				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	Música				
Especialitat <i>Especialidad</i>	Musicologia <i>Musicología</i>				
Centre <i>Centro</i>	Conservatori Superior de Música Òscar Esplà d'Alacant <i>Conservatorio Superior de Música Óscar Esplá d'Alicante</i>				
Departament <i>Departamento</i>	Departament de Musicologia i Pedagogia <i>Departamento de Musicología y Pedagogía</i>				
Professorat <i>Profesorado</i>	Dr. Carles Valls Gregori				
e-mail <i>e-mail</i>	carlesvallsgregori@csmalicante.com				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació <i>Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación</i>
<p>Esta assignatura ofereix les ferramentes indispensables per a l'accés a les fonts musicals de la cultura occidental, la seua comprensió i mètodes de transcripció actuals. Això capacita l'alumnat per a la pràctica de la seua futura professió a poder interpretar i transcriure partitures de qualsevol període històric i d'esta manera poder facilitar la difusió del repertori. A més, el treball amb fonts originals li permet descobrir els detalls del pensament musical en la seua versió pràctica a través de la notació musical.</p> <p><i>Esta asignatura ofrece las herramientas indispensables para el acceso a las fuentes musicales de la cultura occidental, su comprensión y métodos de transcripción actuales. Esto capacita al alumnado para la práctica de su futura profesión al poder interpretar y transcribir partituras de cualquier período histórico y de este modo poder facilitar la difusión del repertorio. Además el trabajo con fuentes originales le permite descubrir los detalles del pensamiento musical en su versión práctica a través de la notación musical.</i></p>

1.2 Coneixements previs *Conocimientos previos*

Per poder actuar amb desimboltura és aconsellable que l'alumnat tinga uns coneixements bàsics de contrapunt i harmonia. Es dóna per descomptat que té els coneixements bàsics de teoria, solfeig i notació actual.

Atés que els continguts de l'assignatura de Notació es van a desenvolupar al llarg de tota la carrera, cal haver assolit els objectius d'un curs per no tindre dificultats en el següent.

Esta assignatura, atés el seu caràcter d'eina central en el coneixement de l'repertori occidental complementa els continguts de la resta d'assignatures. Ara bé, la coordinació amb l'assignatura de Musicologia aplicada és essencial, atés que esta última s'aprofundix en els coneixements adquirits a esta assignatura.

Para poder desenvolverse con soltura, es aconsejable que el alumnado tenga unos conocimientos básicos de contrapunto y armonía. Se da por supuesto que tiene los conocimientos básicos de teoría, solfeo y notación actual.

Dado que los contenidos de la asignatura de Notación se van a desarrollar a lo largo de toda la carrera, es necesario haber alcanzado los objetivos de un curso para no tener dificultades en el siguiente.

Esta asignatura, dado su carácter de herramienta central en el conocimiento del repertorio occidental complementa los contenidos del resto de asignaturas. Ahora bien, la coordinación con la asignatura de Musicología aplicada es esencial, dado que en esta última se profundiza en los conocimientos adquiridos en esta asignatura.

2 Competències de l'assignatura *Competencias de la asignatura*

CT3 Solucionar problemes i prendre decisions que responguen als objectius de la feina que es realitza. (Molt)

CT17 Contribuir amb la seua activitat professional a la sensibilització social de la importància de el patrimoni cultural, i la seua incidència en els diferents àmbits i la seva capacitat de generar valors significatius. (Bastant)

CG2 Mostra aptituds adequades per a la lectura, improvisació, creació i recreació musical. (Molt)

CG3 Produir i interpretar correctament la notació gràfica de textos musicals. (Molt)

CG13 Conèixer els fonaments i l'estructura del llenguatge musical i saber aplicar-los en la pràctica interpretativa, creativa, d'investigació o pedagògica. (Molt)

CE5 Conèixer les fonts musicals i les ferramentes d'accés a les mateixes, així com les tècniques necessàries per a la seva difusió. (Molt)

CE6 Conèixer els mètodes d'investigació científica propis del seu camp i les seues aplicacions. (Bastant)

CT3 Solucionar problemas y tomar decisiones que respondan a los objetivos del trabajo que se realiza. (Mucho)

CT17 Contribuir con su actividad profesional a la sensibilización social de la importancia del patrimonio cultural, y su incidencia en los diferentes ámbitos y su capacidad de generar valores significativos. (Bastante)

CG2 Mostrar aptitudes adecuadas para la lectura, improvisación, creación y recreación musical. (Mucho)

CG3 Producir e interpretar correctamente la notación gráfica de textos musicales. (Mucho)
CG13 Conocer los fundamentos y la estructura del lenguaje musical y saber aplicarlos en la práctica interpretativa, creativa, de investigación o pedagógica. (Mucho)
CE5 Conocer las fuentes musicales y las herramientas de acceso a las mismas, así como las técnicas necesarias para su difusión. (Mucho)
CE6 Conocer los métodos de investigación científica propios de su campo y sus aplicaciones. (Bastante)

3 Resultats d'aprenentatge Resultados de aprendizaje	
RESULTATS D'APRENTATGE RESULTADOS DE APRENDIZAJE	COMPETÈNCIES RELACIONADES COMPETENCIAS RELACIONADAS
R1- Usar el conceptes i lèxic propis dels sistemes de notació estudiats.	CG2,CG3,CG13,CE5,CE6
R2- Aplicar els procediments, mètodes i conceptes necessaris per a una correcta transcripció dels documents musicals de cadascuna de les etapes històriques (Notació mensural de transició de principis del segle XIV, Ars Nova francès, Trecento italià)	CT3,CT17,CG2,CG3,CG13,CE5,CE6
R3- Reconéixer cadascuna de les notacions, per definir el tipus de procediment i mètode de transcripció a emprar, a través dels coneixements sobre paleografia musical adquirits.	CT3,CT17,CG2,CG3,CG13,CE5,CE6
R4- Identificar les principals fonts de cada un dels repertoris.	CT17,CE5
R5- Capacitar l'alumnat per a realitzar transcripcions crítiques, amb criteris propis, si foren necessaris.	CT3,CT17,CG2,CG3,CG13,CE5,CE6
<i>R1- Obtener un satisfactorio conocimiento de los contenidos conceptuales que se proponen.</i>	<i>CG2,CG3,CG13,CE5,CE6</i>
<i>R2- Aplicar los procedimientos, métodos y conceptos necesarios para una correcta transcripción de los documentos musicales de cada una de las etapas históricas (Notación mensural de transición de principios del siglo XIV, Ars Nova francés, Trecento italiano)</i>	<i>CT3,CT17,CG2,CG3,CG13,CE5,CE6</i>
<i>R3- Reconocer cada una de las notaciones, para definir el tipo de procedimiento y método de transcripción a emplear, a través de los conocimientos sobre paleografía musical adquiridos.</i>	<i>CT3,CT17,CG2,CG3,CG13,CE5,CE6</i>
<i>R4- Conocer las principales fuentes de cada uno de los repertorios.</i>	<i>CT17,CE5</i>
<i>R5- Capacitar al alumnado para realizar transcripciones críticas, con criterios propios, si fuesen necesarios.</i>	<i>CT3,CT17,CG2,CG3,CG13,CE5,CE6</i>

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge <i>Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje</i>	
Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,... <i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,...</i>	Planificació temporal <i>Planificación temporal</i>
I- Els sistemes de transició entre l'Ars Antiqua i l'Ars Nova 1- L'edició crítica: criteris i estudi de fonts 2- Innovacions en els sistemes de notació a la fi de el segle XIII i el primer terç de segle XIV II- Notació del Trecento italià 3- Aprofundiment al sistema notacional practicat a Itàlia durant el segle XIV i pràctica de l'edició crítica III El sistema de notació en l'Ars Nova francès 4- Estudi i transcripció del repertori practicat durant el segle XIV a França 5- El sistema de proporcions i les complexitats rítmiques <i>I- Los sistemas de transición entre el Ars Antiqua y el Ars Nova</i> <i>1- La edición crítica: criterios y estudio de fuentes</i> <i>2- Innovaciones en los sistemas de notación a finales del siglo XIII y el primer tercio del siglo XIV</i> <i>II- Notación del Trecento italiano</i> <i>3- Profundización al sistema notacional practicado en Italia durante el siglo XIV y práctica de la edición crítica</i> <i>III- El sistema de notación en el Ars Nova francés</i> <i>4- Estudio y transcripción del repertorio practicado durante el siglo XIV en Francia</i> <i>5- El sistema de proporciones y las complejidades rítmicas</i>	2 sessions 7 sessions 8 sessions 10 sessions 3 sessions 2 sesiones 7 sesiones 8 sesiones 10 sesiones 3 sesiones

5 Activitats formatives <i>Actividades formativas</i>			
5.1 Activitats de treball presencials <i>Actividades de trabajo presenciales</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Classe presencial <i>Clase presencial</i>	Classes teoricopràctiques d'exposició magistral <i>Clases teórica-prácticas de exposición magistral</i>	R1, R2, R3, R4, R5	26
Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>	Pràctiques a classe sobre transcripció crítica i anàlisi de la notació i elements musicals de l'repertori antic <i>Prácticas en clase sobre transcripción crítica y análisis de la notación y elementos musicales del repertorio antiguo</i>	R1, R2, R3, R4, R5	42
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>			
Tutoria <i>Tutoría</i>			
Avaluació <i>Evaluación</i>	Examen al final de cada bloc <i>Examen al final de cada bloque</i>	R1, R2, R3, R4, R5	7
SUBTOTAL			75
5.2 Activitats de treball autònom <i>Actividades de trabajo autónomo</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	Estudi de continguts teòrics per a les classes i preparació dels exàmens <i>Estudio de contenidos teóricos para las clases y preparación de los exámenes</i>	R1, R2, R3, R4, R5	25
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>	Realització dels exercicis setmanals de transcripció <i>Realización de los ejercicios semanales de transcripción</i>	R1, R2, R3, R4, R5	50
Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>			
SUBTOTAL			75
TOTAL			150

6 Sistema d'avaluació i qualificació

Sistema de evaluación y calificación

6.1 Instruments d'avaluació

Instrumentos de evaluación

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN	Resultats d'Aprenentatge avaluats Resultados de Aprendizaje evaluados	Percentatge atorgat (%) Porcentaje otorgado (%)
1- Participació i aportació a les classes <i>1- Participación y aportación a les clases</i>	R1, R2, R4, R5	10%
2- Treball setmanal <i>2- Trabajo semanal</i>	R1, R2, R3, R5	35%
3- Treball d'edició crítica <i>3- Trabajo de edición crítica</i>	R1, R2, R3, R4, R5	15%
4- Exàmens <i>4- Exámenes</i>	R2, R3, R4, R5	40%

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega

Criterios de evaluación y fechas de entrega

1. Participació i aportació a les classes

Es controlarà mitjançant el quadern de notes de professor.

a) Puntualitat. Com futurs professionals, s'espera de l'alumnat un rigor en el compliment dels horaris. Es considerarà una falta de puntualitat tot aquell retard que supere els 5 minuts que es considera com a marge de cortesia des del començament de la classe. Es computaran com una falta d'assistència dos retards.

b) Assistència a classe amb regularitat mitjançant el control de faltes. Ja que el sistema d'ensenyament actual estableix que s'ha de valorar la càrrega presencial dels crèdits ECTS es portarà un control d'assistència per tal d'avaluar-lo. Cada falta d'assistència injustificada descomptarà un 0,5% d'este apartat. No es computarà com a falta d'assistència aquelles que hagen estat justificades mitjançant prova documental vàlida. Aquell alumnat que gaudisca d'una beca Erasmus o amb altres impediments per qüestions personals, es buscaran mesures compensatòries.

c) Actitud positiva, respectant al professor i als companys i companyes.

1. Participación y aportación a les classes

Se controlará mediante el cuaderno de notas del profesor.

a) Puntualidad. Como futuros profesionales, se espera del alumnado un rigor en el cumplimiento de los horarios. Se considerará una falta de puntualidad todo aquel retraso que supere los 5 minutos que consideramos como margen de cortesía desde el comienzo de la clase. Se computarán como una falta de asistencia dos retrasos.

b) Asistencia a clase con regularidad mediante el control de faltas: ya que el sistema de enseñanza actual establece que se debe valorar la carga presencial de los créditos ECTS se llevará un control de asistencia con el fin de evaluarlo. Cada falta de asistencia injustificada descontará un 0,5% de este apartado. No se computará como falta de asistencia aquellas que hayan sido justificadas mediante prueba documental válida. Aquel alumnado que disfruten de una beca Erasmus o con otros impedimentos por cuestiones personales, se buscarán medidas compensatorias.

c) Actitud positiva, respetando al profesor ya los compañeros y compañeras.

2. Treball setmanal: Es valorarà setmanalment la resolució dels treballs i dels casos proposats pel professor per treballar a casa. Per a l'avaluació d'este apartat es computaran amb una sèrie de criteris que es publicaran amb la tasca. Es valorarà amb 0 els exercicis entregats fora del termini marcat en la tarea publicada al Google Classroom. La nota global d'este apartat s'obtindrà amb la suma total de punts equiparat a 10 i aplicant a este el percentatge corresponent.

Obligatòriament, les transcripcions s'entregaran passades amb processador de partitures en format digital pdf, mai en el format de l'editor de partitures emprat.

2. Trabajo semanal: Se valorará semanalmente la resolución de los trabajos y de los casos propuestos por el profesor para trabajar en casa. Para la evaluación de este apartado se computarán con una serie de criterios que se publicarán con la tarea. Se valorará con 0 los ejercicios entregados fuera del plazo marcado en la tarea publicada en Google Classroom. La nota global de este apartado se obtendrá con la suma total de puntos equiparado a 10 y aplicando a este el porcentaje correspondiente.

Obligatoriamente, las transcripciones se entregarán pasadas con procesador de partituras en formato digital pdf, nunca en el formado del editor de partituras usado.

3. Treball d'edició crítica: A mitjan el curs, es demanarà un treball d'edició crítica amb la comparació entre diverses fonts. L'alumnat entregarà la transcripció editada en format digital pdf amb l'aparell crític necessari derivat de l'estudi de les fonts. Aquella persona que no entregue el treball dins del termini se li aplicarà un índex de reducció de la nota d'1 punt per dia de retard. Si el retard sobrepassa els 5 dies, esta persona només aspira a obtenir una qualificació de 5 punts sobre 10. Els criteris de correcció es publicaran a la tasca.

3. Trabajo de edición crítica: A mediados del curso, se pedirá un trabajo de edición crítica con la comparación entre diversas fuentes. El alumnado entregará la transcripción editada en formato digital pdf con el aparato crítico necesario derivado del estudio de las fuentes. Aquella persona que no entregue el trabajo dentro del plazo se le aplicará un índice de reducción de la nota de 1 punto por día de retraso. Si el retraso sobrepasa los 5 días, esta persona solo aspira a obtener una calificación de 5 puntos sobre 10. Los criterios de corrección se publicarán en la tarea.

3. Exàmens

Per a l'avaluació dels continguts, s'estableixen tres exàmens al llarg de tot el curs. El primer abans de les vacances de Nadal sobre els continguts del primer bloc. Un segon examen sobre els continguts del segon bloc es realitzarà a finals de febrer o principis de març. A final de curs, a finals de maig o principi de juny es realitzarà un examen amb els continguts de l'últim bloc.

Justificació de faltes als exàmens

Tota falta d'assistència a un examen ha de ser per un motiu de força major i ha d'estar justificada amb un document acreditatiu.

L'arribada tard a un examen, fins als 5 minuts de cortesia, es considerarà com a falta injustificada.

3. Exámenes

Para la evaluación se establecen tres exámenes a lo largo de todo el curso. El primero antes de la vacaciones de Navidad sobre los contenidos del primer bloque. Un segundo examen sobre los contenidos del segundo bloque se realizará a finales de febrero o principios de marzo. A final de curso, a finales de mayo o principio de junio se realizará un examen con los contenidos del último bloque.

Justificación de faltas a los exámenes

Toda falta de asistencia a un examen debe ser por un motivo de fuerza mayor y debe estar justificada con un documento acreditativo.

La llegada tarde a un examen, hasta los 5 minutos de cortesía, se considerará como falta injustificada.

Copiar

La còpia en qualsevol de les activitats o exàmens es qualificarà amb 0. A més, s'entén que això demostra una actitud negativa davant l'assignatura, el que es reflectirà en la nota de l'apartat d'actitud que passarà a ser també de 0.

Copiar

La copia en cualquiera de las actividades o exámenes se calificará con 0. Además, se entiende que esto demuestra una actitud negativa ante la asignatura, lo que se reflejará en la nota del apartado de actitud que pasará a ser también de 0.

Qualificació

La nota final s'obtindrà de la suma dels valors percentuals detallats en el quadre del punt anterior. Cadascun dels apartats es valorarà de 0 a 10 i després se li aplicarà el percentatge

corresponent. La qualificació final es presentarà amb una xifra entre 0 i 10 amb un decimal. Per fer mitjana, s'ha d'haver obtingut una qualificació igual o superior a 5 en cada un dels apartats, tret del punt 1 dels instruments d'avaluació. De no haver igualat o superat el 5 en algun dels altres apartats a valorar, la qualificació serà de suspens en la convocatòria corresponent, encara que la mitjana total siga superior a 5. Entenem que l'avaluació ha de ser integradora i s'han d'haver assolit tots els aspectes a avaluar de manera positiva. No obtindre un aprovat en alguna de les parts en què hem dividit l'avaluació, fa patent deficiències en els resultats d'aprenentatge i els objectius a assolir. Per tant, considerem que això és un clar símptoma de no haver obtingut el desitjat grau en l'adquisició de totes les competències. Aquelles persones que tinguen una qualificació igual o superior a 9 se les podrà atorgar la menció de matrícula d'honor. Només es podrà concedir una menció per grup. Per a açò es tindrà en compte la qualitat en l'edició dels treballs realitzats a llarg del curs i l'evolució a l'assignatura.

Calificación

La nota final se obtendrá de la suma de los valores porcentuales detallados en el cuadro del punto anterior. Cada uno de los apartados se valorará de 0 a 10 y luego se le aplicará el porcentaje correspondiente. La calificación final se presentará con una cifra entre 0 y 10 con un decimal.

Para hacer media se debe haber obtenido una calificación igual o superior a 5 en cada uno de los apartados, salvo el punto 1 de los instrumentos de evaluación. De no haber igualado o superado el 5 en alguno de los otros apartados a valorar, la calificación será de suspenso en la convocatoria correspondiente, aunque la media total sea superior a 5. Entendemos que la evaluación debe ser integradora y se han de haber alcanzado todos los aspectos a evaluar de manera positiva. No obtener un aprobado en alguna de las partes en que hemos dividido la evaluación, hace patente deficiencias en los resultados de aprendizaje y los objetivos a alcanzar. Por consiguiente, consideramos que esto es un claro síntoma de no haber obtenido el deseado grado en la adquisición de todas las competencias.

Aquellas personas que tengan una calificación igual o superior a 9 se les podrá otorgar la mención de matrícula de honor. Sólo se podrá conceder una mención por grupo. Para ello se tendrá en cuenta la calidad en la edición de los trabajos entregados y la evolución en la asignatura.

6.3 Sistemes de recuperació *Sistemas de recuperación*

L'alumnat podrà esmenar les avaluacions negatives de cada un dels apartats mitjançant les següents mesures:

Qualificació negativa per no superar els exàmens

L'alumnat que no haja obtingut més d'un 5 en l'apartat dels exàmens per haver suspés un ells, podrà recuperar el bloc que haja suspés. Cal tindre en compte el que s'ha dit a el principi de l'apartat anterior sobre la qualificació i la necessitat de superar tots els exàmens per obtindre una qualificació positiva.

Qualificació negativa en el treball d'edició crítica

Aquell alumnat que no obtinga una qualificació positiva en l'apartat d'edició crítica podrà obtindre-la realitzant una nova edició sobre una obra proposada. Si es presenta a la convocatòria de juliol, l'haurà de entregar una setmana abans de la data de l'examen. De no realitzar el lliurament en el termini es considerarà com suspens.

Qualificació negativa per no haver lliurat els suficients treballs setmanals

Aquelles persones que hagen suspés per no haver entregat els treballs sol·licitats hauran de presentar TRES treballs de transcripció, un de cada un dels repertoris estudiats, proposats pel professor. Estos treballs s'hauran de lliurar en el termini d'una setmana abans de l'examen de juliol. El no lliurament de la feina en el termini suposarà el suspens de l'assignatura. Es valoraran estos treballs sobre 6 punts en total.

El alumnado podrá enmendar las evaluaciones negativas de cada uno de los apartados mediante las siguientes medidas:

Calificación negativa por no superar el examen final

El alumnado que no haya obtenido más de un 5 en el apartado de los exámenes por haber suspendido uno ellos, podrá recuperar el bloque que haya suspendido. Hay que tener en cuenta lo dicho al principio del apartado anterior sobre la calificación y la necesidad de superar todos los exámenes para obtener una calificación positiva.

Calificación negativa en el trabajo de edición crítica

Aquel alumnado que no obtenga una calificación positiva en el apartado de edición crítica podrá obtenerla realizando una nueva edición sobre una obra propuesta. Si se presenta a la convocatoria de julio, deberá entregarlo una semana antes de la fecha del examen. De no realizar la entrega en el plazo se considerará como suspenso.

Calificación negativa por no haber entregado los suficientes trabajos semanales

Aquellas personas que hayan suspendido por no haber entregado los trabajos solicitados deberán presentar TRES trabajos de transcripción, uno de cada uno de los repertorios, propuestos por el profesor. Estos trabajos se deberán entregar en el plazo de una semana antes del examen de julio. La no entrega del trabajo en el plazo supondrá el suspenso de la asignatura. Se valorarán estos trabajos sobre 6 puntos en total.

7

Bibliografía

Bibliografía

A continuació presentem una bibliografia de referència i consulta per a l'alumnat. Els llibres marcats en negreta són especialment interessants per a la pràctica de l'assignatura.

A continuación presentamos una bibliografía de referencia y consulta para el alumnado. Los libros marcados en negrita son especialmente interesantes para la práctica de la asignatura.

- **APEL, Willi: *The notation of polyphonic music: 900-1600*, 5ª ed. revisada.**

Cambridge, Massachusetts, The Mediaeval Academy of America, 1961. Existen ediciones en italiano y en francés.

- **PAJARES ALONSO, Roberto: *Historia de la música en 6 bloques. Bloque 3. Difusión y notación*.** Madrid, Visión libros, 2011.

- PARRISH, Carl: *The notation of medieval music*. New York, Norton and Co., 1958.

- **QUEROL GAVALDA, Miguel: *Transcripción e interpretación de la polifonía española de los siglos XV y XVI*.** Madrid, Comisaría Nacional de la Música, 1975.

- RASTALL, Richard: *The notation of Western Music*. London, Dent & Sons, 1983.

- RUBIO, Samuel: *La polifonía clásica*, 3a ed. Madrid, Real Musical, 1983.